

Lugupeetud õpetajale!

Kuni viimase ajani piirdus K./Ü. „Looduse“ töö loodusteadusliste ja selle lähedate alade raamatute kirjastamisega. Sellest alast püüti ainult uuendus-ideid kandvaid ja meie kooli erilisele iseloomule vastavaid töid esitada.

Usuõpetuse algkooli kavasse viimine rahvahääletuse teel tõstis päevakorrale tungiva vajaduse soetada selle aine käsitlemiseks ajakohaseid vahendeid. Et vabastada koolitegelasi tavalisest usuõpetuse tuupimisest ja anda meie muutunud vaateilmale vastav radikaalselt uus käsitlus usuõpetuse ainetes, otsustas K./Ü. „Loodus“ paluda meie silmapaistvat õpetajat hra Ed. Tennmann'i, võrdleva uskude teaduse dotsenti Tartu Ülikooli juures, kirjutada algkoolidele usuõpetuse lugemik.

Selle töö illustreerimise võttis oma peale hra Ed. Wiiralt, kes kui kunstnik kodumaal kui ka väljaspool laialdast tunnustamist on leidnud. Selle koostöö esimesed raamatud: Usuõpetuse lugemik I, II ja III õppeaasta on õnnelikult ilmunud.

Esiolgne tagasihoidlikkus, mida avaldasid õpetajad nende raamatute tarvitusele võtmisel oli arusaadav aine käsitlemise uudsuse tõttu. Praegu võib kirjastus rõõmuga konstateerida, et I ja II õppeaasta usuõpetuse lugemikkudest on paljudes tuhandetes tarvitajate hulka viidud ja et nad järjekindlalt edasi lähevad.

Jääme lootma, et praegu ilmunud „Usuõpetuse lugemik“ III õppeaasta „Loovale usule“, mis I ja II õppeaasta järg, samasugust sõbralikku poolehoidu usuõpetajate ja koolijuhatajate seas leiab ja hoogsalt noore põlve usulise ilma harimisele rakendub.

Austusega

K.Ü. „Loodus“, Tartus.

PT
TRU Raamatukogu

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIPVKOGU

642372033

Väljavõtted arvustustest:

„TÕUSVALE USULE“

Ed. Tennmann,

T. Ü. võrdleva uskude-teaduse dotsent.

Usuõpetuse lugemik algkoolidele. I õppeaasta.

Pildid kunstnik Ed. Wiiralt'ilt.

Usuõpetuse kui õppeaine rahvahäätuse kaudu kooli viimisega seisab eesti kool raske küsimuse ees — muretseda otstarbekohased õpperaamatud. Nende nõudmine sel alal on iseäranis raske, kuna õieti midagi ei ole, mida minevikust võiks võtta. Vana tuupimisteed käia oleks kuritegu meie laste ja õppeaine enese vastu. Vahest tuleb veel mitu aastat enne oodata, kui meie kool enesele saab kõigiti hea usuõpetuseraamatu. Puudus on õpetajaist, kuid mitu korda suurem puudus veel õpperaamatuid.

Dots. Ed. Tennmanni „Tõusvale usule“ on esimene katse anda ajakohast usuõpetuse õpperaamatut. Ja ka raamat ise on väärt, et seda koolidele soovitada. Sellega ei ole küll öeldud, et vigu ja puudusi ei leidu, kuid need ei ole kaugeltki nii rasked, nagu seda näidata püüdis M. Raud ühes „Päevalehe“ kevadises numbris.

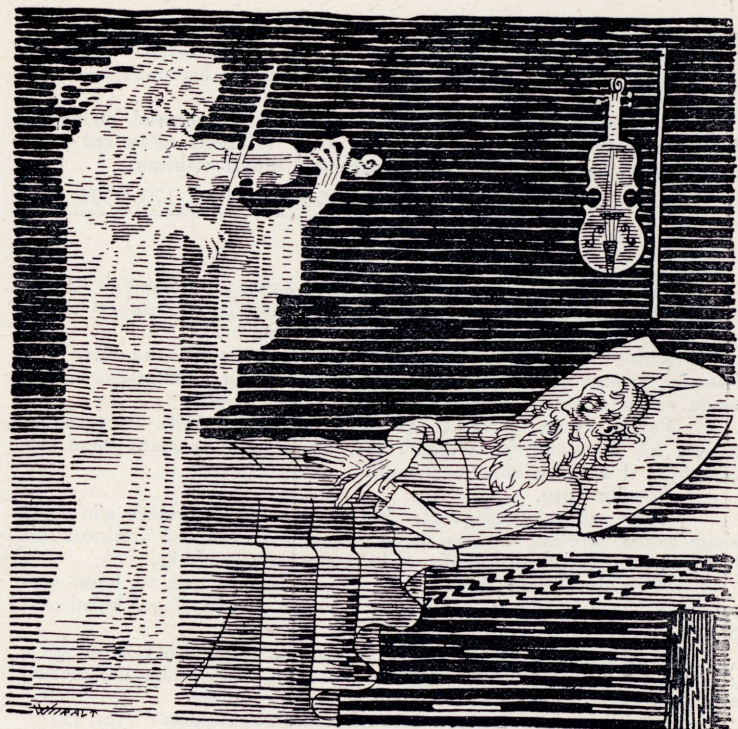
„Tõusvale usule“ on kavatsatud usuõpetuse-lugemikuna algkoolidele. Käesolev esimene anne algkooli esimese õppeaasta jaoks. „Materjal“, kirjutab autor eessõnas, „on osalt mitmest allikast võetud, osalt autori oma ümber töötatud, võimalikult hästi ministeeriumi õppekava silmas pidades“. Mõned väikesed vahed olevat seletatavad „materjali paigutamise“ga, mida autor tasakaalu lubab seada järgmiste õppeasutuste lugemikkudes, „nagu see ka ministeeriumi seletuskirja põhjal on lubatud“. Lugemikku on mahutatud 47 lugu mitmesuguse aine kohta, nagu: rõõmust, kurbusest, ligimesearmastusest, Jumalast, tööarmastusest, südametunnistusest, iseenese valvamisest ja kasvatamisest, kartusest, ausast meelest, kadedusest, valet, sõprusest, Jeesusest, surmast, vahvusest, palvest, truudusest jne. Kõik ained, mida usuõpetajal esimesel õppeaastal algkoolis õpilastele tuleb pakkuda.

Autoril on olnud õnnelik käsi valikus, et ta lugemiku lood väga mitmekesiselt tegeliku, kõlblise ja usuelu alalt on võtnud.

Selle poolest on „Tõusvale usule“ ainuke sellesarnane Eestis.

Ja õpetajale on ta suureks kergenduseks aine valimises usuõpetuse-tundide jaoks, mitte ainult 1. algkooli-klassile, vaid osalt ka paarile järgmisele. . .

. . . Suur enamus lugudest on huvitavalt, värskest ja lastekohaselt käsitletud. Kõiki neid õpetades võib käia seda teed, mille autor ise eessõnas ära märkinud: „Käsitlemisel paistab raamatust juba välja, et jutustuste kohta päheõppimist ei tule nõuda, küll aga järel- või ümberjutustamist, kahekõnest laste ja usuõpetaja vahel isetegevuse ja rõõmsa töö mõttes iseloomu kasvatamise sihis“.

„Ma nägin oma hõbepeaga isa. Ma kuulsin tema imetaolist mängu!“

(E. Tennmann: „Usuõp. lugemik“ II õp. — № 21.)

Töökooli põhimõtet ei ole autor mitte kahe silma vahele jätnud.

Õnnestunud on iseäranis lood: „Vaene Laatsarus“, „Kunstniku abi“, „Kuidas valvata iseennast?“, „Igavene koorem“, „Hirmus öö“, lood Jeesusest, „Vahva emake“, „Aus neeger“, „Noor Washington“, „Väike tegu, suur mõju“ jne. Lugude pikkus ei ole koormav ja jätab võimaluse tundidel lastele käsitledavaid mõisteid oma lapselise ettekujutusvõimega täiendada.

Lugemiku keel on üldiselt lihtne, selge ja arusaadav. On suuremalt jaolt kõrvale heidetud lapsele mitte midagi ütlevad piibllised kõnekäänud ja ütlushed.

Lugemikku kaunistavad veel kunstnik Ed. Wiiralt'i sisukohased pildid, mille kohta ainult kiitvalt võib rääkida. Ka piltide vastu võidakse vaielda. Olen isiklikult seda mitme suust kuulnud. Kuid teevad seda harilikult need, kes vanast vene-aegsest usuõpetuse-aine

käsitlusest kuidagi lahti ei saa ja kes hea meelega näeksid, et lapsed endiselt katekismusetükkisid ning piiblitlugusid peast sorinal väntaksid. Kunstnik Ed. Wiiralt'i kunstirikkad pildid annavad lugemikule elavuse ja teevad ta huvitavaks.

„Tõusvale usule“ toob värskest sellesse sunbunud kiriklisse dogmatismi-õhkkonda, kus peaaegu kuni viimaste aastateni meie noorsugu usuõpetuse-tundidel on sunnitud olnud viibima.

J. Aunver, „Vaba Maa“ nr. 170, 1924. a.

Välimuse poolest ilus raamat. Juba kaanepilt kütkestab väikest uurijat: terve lapse fantaasiailm, täis elavaid kujutusi — jutukesi loomisest, — elust ja surmast, võitlemisest ja võidust . . .

Kõide on tugev ja painduv. Meeldivamaks teeb raamatu veel sisemine kaante ilustus oma kirjude kujutustega ja pildikestega (minu teada esimene sarnane katse Eestis „Loodus’e“ poolt).

Paber on ilus ja valge, kiri suur ja selge. Pilte on rohkesti, tervelt 52, kunstnik Ed. Wiiralt'i töö, eraldi selle raamatu jaoks valmistatud. Pildid on kõik meeldivad.

Ja nüüd sisu.

Kohe esimese lausega (1. „Rõõm“, lhk. 5) katsutakse siin lapse hinge avada, lähedale astudes küsimustega, mis tundmusi äratavad väljendamiseks, rõõmu nii paljuku rääkimiseks, jutustamiseks.

Rõõmule järgneb kurbus. Need kaksikvennad on ka lapse elus esimesed tundeavaldused kui tõsielu. Ja siin on seda õigel kohal osatud kasutada.

Siis järgnevad sellekohaselt vaatlemised „Vaese Laatsaruse“ loos, „Kunstniku abi“ õnnelikuks tegemises jne., et jõuda välja südametunnistuseni, mille varal jõutakse viimati enesekasvatusele.

Huvitav on siin õpetus: „Kuidas ennast kasvatada?“ (nr. 12) — omapärase tabeliga, mis lapsi vististi tohiks huvitada. Siit vahest saaks usuõpetuse alal palju materjali kõlblusankeedi jaoks, kui seda kord tarvitusele võtta.

Siit edasi peab enesekasvatus viima aususele, ja ausus peab hoidma vaeleavaduse eest.

Jeesususe sündimisega algavad piiblijutustused ühes sellekohaste piltidega.

Ilus on lugu „Targad hommikumaalt“ (nr. 23) legendina, mis palju huvitavam kui see senistes „Piiblitlugudes“ ja „Pildi piiblis“. Mõned lood isegi väga omapärased, näit. „Põgenemine“ (nr. 24), mis mulle tahtmata meelde tuletas üht lugu, kus keegi õpilane koolis ka väga lihtsalt oskas jutustada Aabramist, kes Uuri linnast välja tulles saapad kepiga õlale võtnud! —

Tähelepanu väärt on ka „Teie olete mind söötnud“ (31), mida tunnis kahekõnena võib tarvitada . . .

. . . Sellepärast ei tohiks usuõpetajad mitte viivitada juhust tarvitamast seda „Usuõpetuse lugemikku“ koolidesse sisse viia tõusvale usule teed rajades.

G. R(utopõl)d, „Postimees“ nr. 113, 1924. a.